

Vergaderjaar 2022–2023

36 200 IX

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2023

Nr. 43

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juni 2023

Met deze brief blik ik graag terug op de jaarvergadering van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD). De jaarvergadering vond plaats van 16-18 mei in Samarkand, Oezbekistan. De vergadering stond in het teken van de steun van de EBRD aan Oekraïne en de uitbreiding van het geografische mandaat van de bank. De Nederlandse inzet zoals hieronder beschreven is in nauwe afstemming met de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking tot stand gekomen.

Oekraïne

Oekraïne en de aangrenzende regio liggen in het kernmandaatgebied van de EBRD en ten tijde van het uitbreken van de oorlog was de EBRD de grootste institutionele investeerder in Oekraïne. Het steunen van Oekraïne en de aangrenzende regio heeft derhalve prioriteit voor de EBRD. Snel na het uitbreken van de oorlog zegde de EBRD toe in 2022 en 2023 in totaal minimaal 3 miljard euro te investeren in Oekraïne. Met in totaal 1,7 miljard euro investeringen in 2022, ligt de EBRD goed op koers om deze toezegging te halen. Omdat de financiële risico's van additionele investeringen in Oekraïne hoog zijn, kan de EBRD dergelijke investeringen enkel doen wanneer aandeelhouders een deel van het risico afdekken middels garanties of giften. Een groot aantal aandeelhouders heeft hier gehoor aan gegeven. Ook Nederland heeft in 2022 en 2023 al 72 miljoen euro bijgedragen voor het Oekraïense staatsbedrijf voor elektriciteitsdistributie,¹ 25 miljoen euro voor de landbouwsector² en 2,5 miljoen voor technische assistentie.³ Daarnaast tekende Nederland tijdens de jaarvergadering een overeenkomst met de EBRD voor een nieuwe garantie van 40 miljoen euro voor het Crisis Response Special Fund (CRSF) van de

¹ Kamerstuk 36 045, nr. 131

² Kamerstuk 36 200-IX, nr. 8

³ Kamerstuk 36 045, nr. 112

Bank, zoals eerder aangekondigd.⁴ Deze middelen worden gebruikt voor herstelwerkzaamheden en ondersteuning voor de Oekraïense spoorwegen.

Om ook na 2023 in het herstel en de wederopbouw van Oekraïne te kunnen blijven investeren, is blijvende steun van aandeelhouders nodig. Dit kan middels het voortzetten van ad hoc garanties en giften, evenals meer duurzaam via een *paid-in* kapitaalleg. Een *paid-in* kapitaalleg betreft een nieuwe kapitaalstorting door de aandeelhouders van de bank, waar zij aandelen voor terug krijgen. Deze optie is in aanloop naar de jaarvergadering verkend. Een *paid-in* kapitaalleg heeft ten opzichte van garanties en giften als voordeel dat de bank een veelvoud (3 á 4 keer) van het ingelegde bedrag kan investeren in Oekraïne. Daarnaast is een *paid-in* kapitaalleg een inclusieve manier om de bank langdurig financieel te versterken. Daarnaast wordt hiermee een evenwichtige lastenverdeling geborgd doordat een grote meerderheid van de aandeelhouders conform hun huidige aandeel zal willen bijdragen.

Op de jaarvergadering is met bijna unanieme steun een resolutie aangenomen die de EBRD uitnodigt in 2023 een plan te presenteren voor de rol van de EBRD in Oekraïne na 2023 én een *paid-in* kapitaalverhoging. Ook Nederland heeft hiermee ingestemd. Nederland is van mening dat de EBRD in de nabije toekomst en in de wederopbouwfase een belangrijke rol kan blijven spelen in Oekraïne, met een focus op het ondersteunen van de private sector en reële economie. De EBRD geeft aan dat een kapitaalleg van ongeveer 3 tot 5 miljard euro nodig zal zijn om het huidige investeringsniveau in Oekraïne op peil te houden. Voor Nederland zou dit neerkomen op een kapitaalleg van 75–125 miljoen euro. Zoals in de Voorjaarsnota met uw Kamer gedeeld, is hiervoor reeds een reservering getroffen op de begroting.⁵

Nederland stelt zich, gezien de *leverage* en inclusiviteit van een *paid-in* kapitaalleg, net als andere aandeelhouders constructief op ten aanzien van een *paid-in* kapitaalverhoging. In beginsel is Nederland bereid tot een ambitieuze bijdrage, mits aan enkele voorwaarden wordt voldaan. Ten eerste is het belangrijk dat de EBRD in Oekraïne werkt vanuit haar comparatieve voordeel en samenwerkt met andere in Oekraïne aanwezige internationale financiële instellingen (IFI's), zoals de Wereldbank en de Europese Investeringsbank. De proactieve rol van de EBRD t.a.v. een optimale coördinatie tussen de IFI's wordt dan ook zeer aangemoedigd. Ten tweede vindt Nederland het belangrijk dat de EBRD naast het aantrekken van extern geld kritisch naar de inzet van de huidige interne middelen kijkt. Onderdeel hiervan is implementatie van de aanbevelingen uit de G20 ten aanzien van kapitaalraamwerken van de IFI's. Hierop heeft de EBRD de afgelopen maanden reeds stappen gezet. Een belangrijk onderdeel hiervan is de afschaffing van de *Statutory Capital Limitation*, waar aandeelhouders op de jaarvergadering mee hebben ingestemd. Hierdoor zullen de uitleenlimieten van de Bank in de toekomst begrensd worden door enkel haar eigen prudentiële beleid en niet langer (ook) door een strikte statutaire limiet. Nederland ziet dit echter niet als eindstation en vraagt van de EBRD alle aanbevelingen kritisch te bekijken. Verder ziet Nederland ook graag dat de EBRD verkent of er efficiëntieslagen te maken zijn met betrekking tot de operationele uitgaven van de Bank.

⁴ Kamerstukken 36 337 en 36 336, nr. 3 en Kamerstukken 36 336 en 36 337, nr. 3

⁵ Kamerstuk 36 350, nr. 1

Geografisch mandaat

Op de jaarvergadering is het besluit genomen het geografisch mandaat van de EBRD uit te breiden naar (een beperkte groep landen in) Sub-Sahara Afrika (SSA) en Irak, gezien de noodzaak voor additionele investeringen in deze regio en toegevoegde waarde die de EBRD kan bieden met haar focus op de private sector en gerichte beleidsdialoog. Het besluit hierover was reeds twee keer uitgesteld als gevolg van de COVID-19-crisis en van de onzekerheid rond de impact van de oorlog in Oekraïne. Op de jaarvergadering in 2022 bevestigden aandeelhouders reeds de ambitie van de bank om haar geografische mandaat geleidelijk en beperkt uit te breiden.⁶ Toen is besloten niet later dan op de jaarvergadering in 2023 een formeel besluit over uitbreiding te nemen. Nederland heeft zich in aanloop naar dit besluit kritisch opgesteld, omdat zij van mening is dat de focus van de EBRD moet blijven bij het kernmandaatgebied. Dit geldt in het bijzonder nu de Bank zich geconfronteerd ziet met de uitdagingen in Oekraïne en de aangrenzende regio. Het was voor Nederland daarom van groot belang dat het besluit gepaard ging met de duidelijke toezegging dat de selectieve uitbreiding niet ten koste gaat van steun aan het kernmandaatgebied. Doordat investeringen in SSA en Irak niet vroeger dan 2025 beginnen, in een klein aantal landen uitgevoerd worden en over een periode van 10 jaar langzaam en tot een bescheiden niveau zullen worden opgebouwd, heeft de uitbreiding een zeer beperkt beslag op de middelen van de bank. Nederland acht het daarmee voldoende geborgd dat investeringen in SSA en Irak niet ten koste gaan van investeringen in het kernmandaatgebied en zal hier in de toekomst ook scherp op blijven toezien. Daarnaast is Nederland van mening dat samenwerking met bestaande ontwikkelingsactoren, zoals de Afrikaanse Ontwikkelingsbank en de *International Finance Corporation* (IFC) van de Wereldbank, cruciaal is voor een effectief handelen van de EBRD. Gezien er al verschillende ontwikkelingsactoren actief zijn in SSA terwijl het aantal financierbare projecten beperkt is, is deze samenwerking van groot belang om concurrentie tussen de actoren te voorkomen. Het belang van deze samenwerking wordt door de EBRD zelf ook sterk benadrukt.

Tot slot is het goed te benoemen dat Nederland is benoemd tot voorzitter van de *Board of Governors* (BoG) van de EBRD. Dit voorzitterschap loopt tot en met de jaarvergadering in 2024, welke wordt georganiseerd in Armenië, dat onderdeel uitmaakt van onze kiesgroep. De belangrijkste rol van de voorzitter van de BoG is het voorzitten van de jaarvergadering in 2024.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag

⁶ Kamerstuk 36 200-IX, nr. 8